

“Şiddetin kabul edilebilir bir yöntem olmadığını topluma öğretmeliyiz”

Toplumumuzda şiddet kullanma eşiğinin giderek düştüğünü söyleyen Yeditepe Üniversitesi Hastanesi Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Emine Zinnur Kılıç, gitgide artan toplumsal şiddeti engellemek için bireylere ve topluma düşen görevleri anlatıyor.

Prof. Dr. Emine Zinnur KILIÇ
Yeditepe Üniversitesi Hastanesi
Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Anabilim Dalı Başkanı

Yeditepe Üniversitesi Hastanesi Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Emine Zinnur Kılıç, şiddeti, “Bir kişi ya da bir grubun karşı tarafta veya kendinde yaralanma, ölüme neden olma, psikolojik hasar verme ya da yokluk çektirme amacıyla güç kullanması” olarak tanımlıyor.

Şiddetin bireysel nedenleri

Prof. Dr. Kılıç, bazı ruhsal hastalıkların şiddete yatkınlığı artırdığına dikkat çekerek, bu hastalıkların başında özellikle ergenlikte, bazen daha da erken dönemlerde çıkan davranım bozukluklarının geldiğini belirtiyor. Araştırmalara göre, ergenlikte davranım bozukluğu

tanısı alan çocuklar, erişkin dönemde antisosyal kişilik bozukluğu geliştirmeye daha yatkın oluyorlar.

Şiddeti; açık şiddet ve gizli şiddet olarak ikiye ayırmak gerektiğini ifade eden Prof. Dr. Kılıç, bu şiddet tiplerini şöyle açıklıyor:

“Açık şiddet, çocuklarda net olarak görülür. Çocuklar, iki yaşından itibaren engellendikleri durumda şiddete yönelik davranış gösterirler ve bunu gizlemeye gerek duymazlar. Aileler, çocuklarına bu davranışı kontrol etmeleri gerektiğini yetişme sürecinde öğretirler. Çoğunluk yetişme sürecinde kendini kontrol etmeyi başarıp şiddet kullanmaktan uzak durması gerektiğini öğrenir. Ancak dürtü kontrolü zayıf olan bir grup çocukta bu gelişim gözlenmez. Şiddete yönelik davranışları kontrol etmesi gerektiğini, çünkü bundan dolayı cezalanacağını öğrense de cezalanmayacağını düşündüğü durumlarda gizlice

şiddet kullanmayı sürdürür. Hem açık şiddet hem gizli şiddet kullanan gruptan da ileride davranım bozukluğu ve antisosyal kişilik bozukluğu gelişme ihtimali artmıştır.”

İş yerinde psikolojik şiddet

“İlişkisel şiddet” konusunun son zamanlarda üzerinde durulmaya başlanan bir konu haline geldiğini belirten Prof. Dr. Kılıç, “Çocuklukta akranlara yönelik alay etme, dışlama, hakkında dedikodu çıkarma, oyunlara almama gibi karşısındaki kişiyi kandırma, zor durumda bırakma, üzme şeklinde uygulanan şiddet; daha sonraki yaşamda, topluluklarda, iş yerlerinde 'mobbing' şeklinde ortaya çıkıyor” diyor. Prof. Dr. Kılıç, mobbing'i “Bir kurum içinde belli bir kişinin sürekli hedef alınması, zor durumda bırakılması, dışlanması” olarak tanımlıyor. Mobbing'in bir tür gizli şiddet olarak kabul edildiğini söyleyen

Prof. Dr. Kılıç, bu davranışın birçok ülkede suç kabul edilmeye başlandığını ve bu çerçevede hukuksal düzenlemeler yapıldığını söylüyor.

Şiddetin toplumsal nedenleri

"Toplumların şiddete karşı toleransı dönem dönem değişebiliyor" diyen Prof. Dr. Kılıç, bazı toplumlarda şiddetin bir güç sahibi olma aracı olarak görüldüğünü ve toplumun şiddete teşvik edildiğini anlatıyor. Buna örnek olarak savaş dönemlerindeki toplumları gösterirken bir başka örneği de Güney Amerika'dan veriyor:

"Bu bölgede, biri diğerine olumsuz bir şey yaparsa mutlaka karşısındaki ondan öcünü almalıdır. Göze göz, dişe diş yaklaşımı hakimdir. Olumsuz davranışa maruz kalan, karşılık vermezse onursuz kabul edilir. Bu tür kültürler 'onur kültürü' denir."

Kan davası kültürünün de bir çeşit onur kültürü olduğunu anlatan Prof. Dr. Kılıç, dolayısıyla onur kültürlerinde şiddetin çok yaygın olduğuna, bu kültürün bütün toplum sathına yayıldığı durumlarda, şiddetin hoşgörülür hale geldiğine dikkat çekiyor. "Onur kültürlerinde şiddeti engellemeye yönelik olan kontrol sistemleri gevşer" diyor.

Şiddetle ilgili olarak araştırmaların gösterdiği toplumsal

faktörlerden birinin, zengin ve yoksul arasındaki gelir uçurumu olduğunu vurgulayan Prof. Dr. Kılıç, "Bu uçurum bizim toplumumuzda gitgide artıyor, dolayısıyla şiddet de artıyor" diyor. Zengin ve yoksulun yaşam alanlarının ayrışmasının da şiddetin artışıdaki önemli faktörlerden biri olduğuna değinen

Prof. Dr. Kılıç, bunun gerekçesini şöyle açıklıyor:

"Zengin ve yoksul ailelerin çocukları ayrı okullarda okuyup ayrı yerlerde yaşayıp birbirlerini tanımadan, birbirlerinin yaşam biçimlerinden bir şeyler öğrenmeden geliştiklerinde,

o grupların birbirlerini olumsuz algılaması, dışlaması, birbirlerini yabancı ya da düşman olarak algılaması, şiddet kullanma ihtimalini çok artırıyor. Özellikle yoksul ailelerin yoğun yaşadığı yerlerde şiddet ortamları oluşma ihtimali daha fazla ve tabii bu şiddet, gitgide bütün topluma yayılıyor."

Şiddeti önlemede medyanın rolü

Toplumdaki yaygın şiddet eğiliminin engellenmesi için en çok medyaya görev düştüğünü söyleyen Prof. Dr. Kılıç, bunun nedenini şöyle anlatıyor:

"Medyanın şiddetin artışında da çok fazla rolü var. Çünkü medya, özellikle gençlere, 'bu toplumda güçlü, başarılı, zengin, güzel değilsen değersizsin' mesajı veriyor. Güç sahibi olmak yüceltiliyor. Bu bakış açısıyla gelişen gençler, medyadaki rol modellerinin de etkisiyle,

kısa yoldan güç sahibi olmak istiyorlar. Kısa yoldan güç sahibi olmak da daha çok fiziksel güç sahibi olmak, şiddet kullanmak, kabadayılık etmek, başkalarını ezmek gibi algılanabiliyor. Bir kere medyanın daha düzgün rol modeller çıkarması gerekiyor."

Yaygın şiddetin önüne geçebilmek için yasa koyuculara da görev düştüğünü belirten Prof. Dr. Kılıç, "Şiddetin hiçbir şekilde tolere edilemeyeceğine dair daha kesin kurallar olması gerekir" diyor.

Eğitim kurumlarında da fiziksel şiddet azalmasına rağmen, zaman zaman sözel şiddetin

uygulanabildiğini söyleyen Prof. Dr. Kılıç, gerek eğitim kurumlarında gerekse toplumun genelinde şiddeti iyi tanımak ve bunun hiçbir koşulda kabul edilebilir bir yöntem olmadığını çocuklara ve topluma öğretmek gerektiğine dikkat çekiyor.

Ailenin etkileri

Ailenin şiddet konusundaki tutumunun çocuğun kendini kontrol etme becerileri kazanması konusunda en önemli etken olduğunu söyleyen Prof. Dr. Kılıç, anne babanın kendilerini kontrol etmelerinin çocuğa model olmaları açısından çok önemli olduğuna dikkat çekerek, "Anne babada öfke kontrolü yetersizse ve evde şiddet sık kullanılan bir yöntemse çocuk da şiddetin sorun çözmede geçerli bir yöntem olduğunu öğrenerek büyür" diyor. Evdeki şiddetin de toplumsal şiddetin doğuşunda önemli bir yere sahip olduğunu anlatan Prof. Dr. Kılıç, "Aile içinde şiddet varsa çocuğun da ileride şiddet kullanma ihtimali artıyor" diyor. Prof. Dr. Kılıç, çocuğun duygularını uygun bir şekilde ifade etmeyi öğrenmesi, bu becerilerin önce ailede sonra da okul sistemi içinde geliştirilmesi gerektiğini anlatıyor.

Alkol ve madde kullanımı, duygudurum bozuklukları,

şizofreni, depresyon, anksiyete gibi bazı ruhsal hastalıklarda da öfke kontrolünün bozulabildiğini söyleyen Prof. Dr. Kılıç, bu durumda ilaç tedavisi gerekebileceğini ifade ediyor.

Öfke kontrolü sağlamak için...

Prof. Dr. Kılıç, öfkelenme durumunda hemen harekete

geçilmemesi, insanın kendine düşünme süresi tanımayı alışkanlık haline getirmesi, o süre içinde onu kızdıran şeyin ne olduğunu ve bunu çözmek için nasıl bir yöntemin uygun olacağını düşünmeye fırsat bulması; ayrıca kişinin kendini karşısındakinin yerine koyarak, onun davranışını anlamaya çalışması gerektiğini belirtiyor.

Insight

Defining violence as "the use of power by a person or group to injure, kill, psychologically damage or deprive oneself or others", Yeditepe University Hospital Paediatric and Adolescent Psychiatry Department Director Professor Emine Zinnur Kılıç points out to the fact that behavioural disorders manifesting in adolescence, or even earlier, magnify tendencies to violence with research suggesting that children with behaviour problems are more prone to developing antisocial personality disorders.

According to Professor Kılıç "associative violence" is increasingly becoming a topic of concern. "Violence amongst children in the form of mocking, ostracising (from games and other activities), spreading rumours, deceiving, leaving in difficult positions and upsetting can resurface in adulthood disguised under 'mobbing' seen in society and at work. Professor Kılıç describes mobbing as "the intentional and prolonged targeting, harassing/bullying or ostracising of a certain person within an institution".

Professor Kılıç explains that in some societies violence is perceived as a means of power; where society is prompted to resort to violence. There are "proud" societies, where harassed/bullied individuals unable to react are humiliated and degraded. Professor Kılıç believes that the culture of blood feud is a variety of "proud" culture and points out: "I can mention of two social factors breeding violence, first the tremendous gap between living standards and second, the dissociation of living spaces of the rich and poor."

Professor Kılıç says: "Media has major responsibility in curbing down social violence. They have undisputedly contributed to the state we are in now, mainly because they have made youth believe that they are nothing without power, success, money and beauty. Power has become revered. Media has to present society with better role models."

"We need the cooperation of legislators, teachers and families to crackdown on violence. Children and society in general need to understand that violence will not be tolerated." says Professor Kılıç.